

6842.

1363 augusti 6.

Avignon.

Urban V förordnar sin kaplan Guido de Cruce, kyrkoherde vid S. Andreas de Exsociis av Mirepoix' stift, att tills vidare vara apostolisk nuntie och kollektor i Danmark, Sverige och Norge och återkallar alla andra därvarande apostoliska nuntier, kollektorer och kommissarier. Påven ger honom fullmakt att uppbära och kvittera alla påvestolens och apostoliska kammarens förfallna och löpande skatter, inkomster och rättigheter i dessa riken av alla andliga personer, sekulära eller regulära, samt av kapitel, kloster, kollegier och menigheter i dessa riken och att utse och entlediga underkollektorer.

Avskrifter, intagna i subkollektorsfullmakter av Guido de Cruce [A] för Erik Östensson i Stavangers stift, dat. Stavanger 1364 26/6 (SD 7018), orig. på perg., Norges Riksark. (Dipl. Arn. Magn. fasc. 35, n. 14), och [B] för Ivar av Holm i Skalholtts och Holars stift, dat. Bergen 1364 20/7 (SD 7026), Arnamagnæanske Institut, Köpenhamn (Dipl. Arn. Magn. fasc. 24, n. 2).

Tryckt: APS Cam. 648 och tidigare i Dipl. Norv. IV: 1 (1857), n. 439 (efter A); Dipl. Norv. III: 1 (1853), n. 331 (efter B). Reg. Dan. Ser. II n. 2472; APD 562.

Enligt SD 7018 och 7026 var blybullen vidhängd i hampsnöre.

Rättelser till APS Cam. 648: Sid. 671 *textrad 20* läs ac possunt et vnum ac plures tot quot A; et possunt ac vnum et plures tot quod B.

6843.

1363 augusti 11.

Anund Hemmingsson säljer till Staffan Nilsson (Stangenberg) $\frac{1}{2}$ stång i Navestads skog och $\frac{1}{2}$ attung i Husby skog (båda i Mogata socken) inom de 7 attungar, som Gudmund äger.

Orig. på perg. (20,3 × 8,4 cm; 8 rader), Sv. Riksark. (Tidö-saml.; = RPB 1826).

A. Nordén, Norrköpings medeltid (1918), n. 17.

Jfr G. Franzén, Vikbolandets by- och gårdnamn I (1937), s. 104 not 1, och J. A. Almquist, Frälsegodsens i Sverige under storhetstiden, III: 2 (1947), s. 936 f. (Navestad).

Jak anund Hæmingson gør allom mannom witterlikt thettæ breff [høra] eller see at jak hawer latit staphane niclisson ena halwa stang j nawastadha skoghe ok ther medh een halff attung j husby skoghe liggjande j thøm syu attungom som gudhmunder agher fori swa pæningæ som oss badhom anøgde Hwilika iordh iak affhender mich ok minom erfwingiom ok tileghnar jak thøm fornempdæ stephane ok hans arfwom til ewerthelika egho Ok til thes at thetta stadhugare blifwe sæter iak mit incigle fori thetta breff Hwilkit ther skriwat war Arenø epte gudz byrdh M^occc^olx^{mo} tercio fredaghin næst efter santæ laffwrinza dagh

På baksidan: De nawastada

På en ur brevet skuren remsa fragment av sigill av ofärgat vax ([sköld] under hjälm med oxhorn): [+ S' A]nv[ndi Hemmings]son; samma stamp som vid SD 6500 m. fl.

6844.

1363 augusti 14.

Enköping.

Notarialinstrument, upprättat av kejserlige notarien Rodgherus Biscop, klerk från Osnabrück, i S. Olofs kyrkas sakristia i Enköping i närvaro av ärkebiskop Petrus i Uppsala, biskop Thyrgils i Strängnäs, biskop Magnus i Västerås samt, såsom prokurator för biskop Thomas i Växjö enligt företedd besegrad fullmakt, domprosten Birger (Gregersson) i Uppsala å ena sidan och domprosten i Bremen Henricus Biscop, påvlig kaplan och nuntie, å andra sidan samt de tillkallade vittnena, kyrkoherdarna Laurentius Johannis

vid Vårfrukyrka i Enköping och Ingemundus Jærleri i Ovansjö samt klerken Johannes Suenonis från Strängnäs stift.

Ärkebiskop Petrus, de båda biskoparna och domprost Birger berättade,

att konung Magnus av Sverige och Norge, ärkebiskopen och de båda närvarande biskoparna samt biskop Thomas och ett antal andra prelater och frälsemän, däribland biskoparna Nicolaus i Linköping och Hemming i Åbo, gemensamt varit och delvis alltjämt voro skyldiga påven och den apostoliska kammaren 25 196 mark 1 öre 1 örtug i svenskt och norskt mynt att betalas i silver (för sex mark penningar en mark silver, kölnisk vikt) i Brugge vid vissa nu förflutna tidpunkter, detta enligt ett i Sverige (1351 19/3, SD 5263) ingånget kontrakt mellan konungen, dem själva, biskop Thomas samt de nu avlidna biskoparna Sigmund i Strängnäs (Thyrgils' företrädare), Egisl i Västerås (Magnus' företrädare) och Sigge i Skara (företrädare till nuvarande biskopen Nicolaus i Skara) med flera medgäldenärer å ena sidan och framlidne Johannes Guilaberti, som då var apostolisk nuntie och kollektor i de nordiska rikena, å andra sidan, varvid låntagarna för att säkerställa betalning på föreskriven tid och ort underkastat sig påvliga kammarrättens och dess auditors domsmakt;

att, på grund av låntagarnas dröjsmål med återbetalningen, påvliga kammarrättens generalauditör Johannes Maurelli dömt låntagarna och deras efterträdare, biskoparna Nicolaus i Skara, Thyrgils i Strängnäs och Magnus i Västerås att betala (1355 24/10, SD 5514) och, då de även försuttit den förlängda termen, dömt dem till exkommunikation (1356 22/3, SD 5575, och 1358 30/5, SD 5911);

att Innocentius VI genom skrivelser, beseglade med blybullor i hampsnören, befallt domprosten Henricus (Biscop) att exkommunicera låntagarna och bemyndigat honom att belägga de båda rikenas kyrkor och stift med interdikt (1360 18/5, SD 6275), att uppbära skuldsummorna och, så snart en föreskriven del betalats, uppskjuta betalningsterminen för återstoden men vid försummelse därav ånyo förkunna bannlysning (1362 26/2, SD 6590);

vilket allt närmare framginge av låntagarnas beseglade skuldebrev, auditorns och påvens skrivelser samt notarialinstrument därom;

att Henricus (Biscop) före Innocentius VI:s död (1362 12/9) för att fullgöra sitt uppdrag slutit särskilda avtal med gäldenärerna om att de skulle betala honom 1 000 mark silver (kölnisk vikt) eller 5 000 floriner inom en numera förfluten tidpunkt, varefter han skulle lösa dem från bannet och förlänga betalningsterminen för återstoden;

och att konung Magnus, ärkebiskop Petrus i Uppsala, ärkedjåknen Nicolaus (Hermann) och kapitlet i Linköping (för biskop Nicolaus i Linköping, som vistades på främmande ort) samt biskoparna Nicolaus i Skara, Thyrgils i Strängnäs, Hemming i Åbo, Magnus i Västerås och Thomas i Växjö betalat dessa 5 000 mark silver i Lübeck till Henricus (Biscop) och bett Henricus avlösa dem från bannlysningsdomarna och förlänga betalningsterminen för återstoden.

Henricus (Biscop) bekräftade sanningsenligheten av allt detta och framtog sina påvliga fullmakter, bl. a. fullmakten (1362 26/2) att avlösa dem, om de betala, samt erkände, att han på påvens och apostoliska kammarens vägnar mottagit 1 000 mark silver i Lübeck av de nämnda gäldenärerna, och förklarade dem kvitta och fria, varefter han och de betalande gäldenärerna med ord och avtal kasserade de av honom till de enskilda gäldenärerna överlämnade kvittenserna på inbetalde delbelopp, vilka sammanlagt utgjorde dessa 1 000 mark silver. Efter att av ärkebiskop Petrus i Uppsala, biskop Thyrgils i Strängnäs och biskop Magnus i Västerås samt av biskop Thyrgils såsom ombud för biskop Nicolaus i Skara — enligt ett av Rod gherus Biscop upprättat notarialinstrument (1363 21/7, SD 6824) — och av domprosten Birger i Uppsala såsom ombud för biskop Thomas i Växjö ha mottagit eder att lyda kyrkans och Henricus' befallningar, avlöste Henricus dem från exkommunikationen och förlängde betalningsterminen för återstoden med ett år från innevarande dag, under vilken tid de gamla skuldförbindelserna och betalningsdomarna skulle gälla, vartill gäldenärerna samtyckte. På påvens och auditorns vägnar stämde Henricus dem därefter skriftligen första, andra och tredje gången att inom förlängningsåret betala denna återstod till påven och kammaren, honom själv eller annan befullmäktigad vid risk av förnyad exkommunikationsdom. Nuntien och gäldenärerna överenskommo även, att om betalningen ej fullgjorts inom året, skulle gäldenärerna, utan ny stämning, vara bannlysta, som om de aldrig avlösts.

Ärkebiskopen och de nämnda biskoparna och deras ombud avgåvo inför nuntien och notarien högtidligt löfte att gemensamt inom årets förlopp betala denna återstod i enlighet med det ursprungliga skuldebrevet och ställde som säkerhet all sin kyrkliga och världsiga, ärvda eller framtida egendom, och de avstodo från en rad uppräknade (däribland kejsar Hadrianus' brev samt påven Bonifacius VIII:s och generalkonciliet

[i Lateranen 1215] konstitutioner mot stämning utanför hemstiftet) och alla andra undantagsbestämmelser i kanonisk eller romersk civil rätt, som skulle kunna återopas mot detta instrument.

De närvarande gäldenärerna och de frånvarandes ombud utsågo till sina ombud fiskalprokuratorn vid apostoliska kammaren magister Johannes Garrigie, kammarklerken Johannes Palaysini, Eghardus Basedow och kaniken i Minden Henricus Rant, med fullmakt för envar av dem att företräda gäldenärerna inför påven, kammarauditören, Henricus Biscop eller dennes och kammarens kommissarier i alla ärenden rörande den återstående skulden, och lovade inför notarien att godkänna alla åtgärder av dessa ombud. De lovade därjämte inför notarien att med alla sina ägodelar svara för kostnaderna i målet samt, inför Henricus Biscop och notarien, att icke återkalla ombudens fullmakter utan fullgöra allt vad detta instrument innehåller.

Ärkebiskop Petrus i Uppsala, biskoparna Thyrgillus i Strängnäs och Magnus i Västerås samt kommissarien Henricus (Biscop) vidfäste sina sigill, biskop Thyrgillus utlovade såsom ombud för biskop Nicolaus i Skara att ombesörja, att denne skulle vidhänga sitt sigill, vilket Nicolaus också gjorde, och även domprosten Birger vidhängde sitt sigill.

Ordalydelsen av Innocentius VI:s fullmakt 1362 26/2 (SD 6590) för Henricus Biscop meddelas.

Notarien Rodgherus Biscop har signerat instrumentet med sitt vanliga märke.

Orig. på perg. (61,5 × 43,5, uppveck 1,1 cm; 90 + 4 rader), Sv. Riksark. (= RPB 583 med 531).

Tryckt: APS Cam. 650 (med 631).

Jfr Y. Brilioth, Den påfliga beskattningen (1915), s. 260 ff.

På baksidan: **Super summa debiti papalis peticio prorogacionis**

J ij (Uppsala domkyrkas lådsignum).

Sigill: n. 1—4 spetsoval, av ofärgat vax: n. 1 (sittande biskop): *Sigillum: Petri: Dei: gracia: archiepiscopi: Vpsalensis*; n. 2 (sittande biskop; vid vardera sidan en sköld, belagd med en bjälke): *[Sigillum: Nicholaji: Dei [gracia: episcopi: Scarensis]*; n. 3 endast mittpartiet (sittande biskop; vid hans högra sida aposteln Petrus, därnedanför en sköld med mitra, lagd över en balkvis ställd kräcka; vänstra sidan med aposteln Paulus och en likadan sköld¹ saknas): *[Sigillum: Thirgilli Dei gracia: episcopi: Strengine[nsis]*; n. 4 (i mittpartiet Johannes döparen med lammet, mellan aposteln Andreas och S. Laurentius; därövanför sittande Maria med barnet, skadat; underst knäböjande biskop; avbildat i G. Ekström, Västerås stifts herdaminne I: 1, 1939, s. 77): *[Secre]tvm: Magni [Dei] gracia: episcopi: Arosiensis*; n. 5 fragment av brunrött vax på kaka av ofärgat vax (del av fyrpass): p Vp ; n. 6 spetsovalt, av rött vax på kaka av ofärgat vax, endast mittpartiet (Johannes döparen med lammet): *[S'] Hinrici prepo[siti] Lv[bicensis]*

¹ Jfr Sv. sig. fr. medelt. I, 2, 187; även Thyrgils har låtit ingravera sitt namn i den stamp, som använts av företrädarna Frender och Sigmund.

Rättelser till APS Cam. 650: Sid. 673 textrad 27 läs inpendentibus; sid. 674 textrad 14 läs marchas; 15 läs quibus; 22 läs compute; 40 läs esse, dicti . . . ; sid. 675 textrad 2 nedifrån läs conditioni [c: conditioni]; sid. 676 textrad 7 läs de duabus editis [c: de duabus dietis edite]; 8 läs in integrum; 37 läs quicquid; 40 läs scisti [c: sisti].

6845.

1363 augusti 16.

Lübeck.

Lüdemann fyrskytt erkänner, att rådet i Lübeck betalat honom de 5 mark silver, som rådmannen i Lübeck Johannes Metheler lovat honom som lön för hans tjänst vid Borgholm. Han erkänner även, att han av rådet uppburit 3 mark silver på Antzem Lemmekens vägnar.

Orig. på perg. fanns i Archiv der Hansestadt Lübeck (die Trese).

Tryckt (och här återgivet efter): UB der Stadt Lübeck III (1871), n. 472.

UB der Stadt Lübeck III, n. 424 noten, nämner även en kvittens »auf der Trese», dat. 1362 ²¹/₈ (profesto Egidij) av »Ludemannus vürschutte, alias dictus Grutter, de Brunswijk», beseglad med bomärke.